

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

8 Affectibus sius, inter imperandum alijs, maxime dominari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

ris, sic minima principis benevolentia plurimas tollit ex cordibus subditorum vomicas. Princeps cærenas auferens à pedibus victorum, cordibus eas inijcit subditorum.

8. Cicero in lib. de petitione consulatus, hac potissimum via ad honores & magistratus conscendi affirmat, si, qui eos appetit, fauorem sibi benevolentiamque conciliet.

9. Qui Absolon benevolentia sibi animos subditorum deuincire voluerit, lege 2. Reg. 15.

Breuiter comitas necessaria est ad referendam bene meritis gratiam, ad parandam gratiam, ad parandos aduersarum rerum socios. Est quoque humilitas benevolentiam conciliatrix egregia, vide de humanitate & humil. nec non Triumphum virtutum.

SIGNVM VIII.

AFFECTVS SVOS ETIAM IN REBUS licitis coercere, atque adeo nullum
Affectus frenare.
 ijs locum dare.

v. S. Ambros. li. 1. de S. Iacob & vita beata, agens de passionum compressione, c. 1. ait: Qui (Dauid) cupiditatem, qua concupierat aquam de lacu Bethleem hostili interclusam exercitu sibi auferre non potuit, potuit mitigare. Nam cum alijs vtique defuisse non inueniamus, id est, tanto exercitus numero, cum vtique multo minus Regi deesse potuerit ex cæteris fontibus aqua, irrationabile quandam concupiscentiam passus, desiderauit eam quæ hostium erat circumfusione vallata, vnde sine maximo periculo non potuisset deferri. itaque ait: Quis

*Disce cupiditates
moriſicare.*

Quis mihi dabit potum de lacu, qui eſt in Bebelcem ad portam? Et cùm eſſent reperti tres viri qui hoſtium caſtra præciderent, & deferrent eam, quam ſummo deſiderio deſideraſſet, cognoscens quòd periculo alieno aqua ſibi eadeſt conſtituſſet, profudit illam Domino, ne ſanguinem illorum, qui eam detulerat, bibere videretur. Quæ res indicio eſt, quòd concupiſcentia quidem rationem præueniat, ſed ratio cupiditati reſiſtat, hæc Ambr.

2. Idem de *Valentino Imp.* (in orat. funebri Valent.) ſcribit: Aiebant aliqui ferarum eum venationibus occupari, atque ab actibus publicæ intentionem eius abduci. Omnes feras vno momento iuſſit interfici. Iactabant inuidi, quòd præmaturè prandium peteret, cœpit ita frequentare ieiunium, vt plerumque ipſe imprudens conuiuium ſolenne ſuis comitibus exhibere, quo & religioni ſacræ ſatiſfaceret, & Principum humanitati. Scenicæ cuiuſdam forma ac decoro deperire Romæ adoleſcentes nobiles nuntiabantur. Iuſſit eam ad comitatum venire. Deductam tamen nunquam aut ſpectauit, aut vidit. Poſt redire præcepit, vt & omnes agnoſcerent irritum eiuſ non eſſe mandatum, & adoleſcentes doceret ab amore mulieris temperare, quam ipſe, quòd potuit habere in poteſtate, deſpexerat. Et hæc ſcribit cùm adhuc non haberet vxorem, & tamen exhiberet ſui tanquam vincſtus coniugio caſtitate. Quis tam Dominus ſerui, quàm ille ſerui corporis fuit? &c

Vide de caſtitate.

3. *Cato minor*, belli imperator, grauiffima ſiti cuncto exercitu in ſummo cæli æſtu laborans, cùm pauxillum aquæ in galea à milite oblatum eſſet,

manu

manu quidem eam excepit, sed mox in terram abiecit, ne solus solatiolo illo, quod alijs communicare nequibat, frueretur. Fulgos. li. 4. c. 6.

4. *Agefilanus* Rex Lac. illud sibi cum primis gloriæ ducebat, quod sibi imperaret, suiq̄ue (vt ita loquar) Rex esset.

5. *Alphonsus* Aragonum Rex aiebat, si sibi contigisset nasci temporibus, quibus Romana Resp. florebat, se constructurum fuisse contra curiam templum Ioui positorio (statori,) in quo priusquam venirent in Senatum Patres conscripti cōtentionem, odium, amorem, ac priuatos affectus omnes deponerent. Panor. lib. 3. de dictis & factis Alphonsi. Idem, nil inconuenientius esse dicebat, quàm si quis alijs imperaret, (prauos aliorum affectus coerceret,) qui suis affectibus imperare prius non posset. Panor. lib. 2.

6. *Rex Salomon* ait Prou. 16. v. 32. *qui dominatur animo suo melior est expugnatore urbium.* Nunquam igitur Magistratus indulgebunt affectibus, sed cogitabunt oportere à consilio omnes cupiditates amouere, & conscientiam mentis suæ maximi æstimare. (Cic. pro Cluentio.) 1. quia affectus rem consilio & cogitatione videre non sinunt. (Sen. li. 8. ep. 60.) 2. quia omnia minora & maiora reddi solent, prout inclinatus animo iudex extiterit. (Aristot. 2. Rhet. c. 1. Sen. 3. de benef.) 3. quia vt vis ignis obiectam materiam consumit, (Philo) oculus turbatus aliud pro alio cernit, (Chrysof.) amantes de forma iudicare non possunt, (Quintil. lib. 6. ca. 3.) vehementer ægros vel lunæ deliquia, vel venti asperiores, vel huiusmodi leues rerum commutationes perturbant: ita magistratus affectibus corrupti quæuis

C

pertur-

perturbant, nec veritatem videre queunt. 4. etiam minus frequentes animi motus nocent, morbum faciunt, non secus atque deflillatio na tussim facit, assidua & vetus pthysin parit (Sen. lib. 10 ep. 66.)

7. Hinc *Areopagita* iudices Athenis contra verbas noctu iudicant, vt procul abessent ab omni affectu, qui in diuersum animos agit (Alex. ab Al. lib. 3. ca. 5.) Et: ἀντιπροσμίαν καὶ πρᾶξις lex erat quam Oratoribus apud *Areopagita* præcinebat præco; non licebat, inquam, quam apud eos causam dicere cum exordium ceterisque id genus Rhetoricis pigmentis, quibus iudices nobis beneuolos facimus, neque permittebatur affectus mouere.

Vide de in-
Bria.

8. *Lacedæmonij* eadem de causa eos, quos mortis supplicio dignos putarunt, non interdum, sed noctu perdere consueuerunt. Alex. ib.

9. Prætores *Roma* in iudicando legis acerbitate aut lenitati nihil vel addere vel detrahere potuerunt, sed vno verbo, imò vna littera sententiam tulerunt, A. absoluo, C. condemno, N. L. non liquet.

Fugiant igitur Magistratus & iudices in iudicando iram, (de qua suo loco,) fugiant amorem, (de quo in loco de amicitia,) fugiant misericordiam nimiam, (de qua signo 123.) fugiant & metum. Animus enim metu correptus seu meticolus spoliatur iudicio, & precibus flebitur, quæ minus in improbos animaduertat. (Plut. in Pelopide.) Et vt sustentacula in alto posita contra ventum non permanent: sic cor timidum contra impetum non resistet. (Syr. 22. v. 22.) at sicut *chamaeleo*, quia animal est pauidissimum, subin-

de co.

de calorem mutat; ita timidi in proposito constantes non manent. (Plin. li. 8. c. 33.)

S. Basil. hom. 11. in hexamero rectè ait ad hominem: In hoc creatus es princeps, ut imperites affectibus, ut dominere bestijs, reptilibus. Tuis fac imperes cogitationibus, imperator ut sis que sunt omnium. Absurdum enim fuerit, si is administranda Reip. præficiatur, qui in intimis ædibus captiuus premitur iugo vilissimi scorti. Nemo quod venatu non prehenderit leonem contemptui patuit, iræ verò intemperiem qui non domuit, nulli non fuit deridiculus.

Homini datur in Gen. imperium in bestias (bestiales affectus.)

Sallust. in Catilinaria ait: *Omnes qui de rebus dubijs consultant vacui esse debent affectibus, haud facile animus peruidet verum, vbi illi officium.* Et Tacitus lib. 1. *Pessimum veri affectus & iudicij venenum est sua cuique utilitas.* Huic affectui cum maxime obsequantur mercatores; apud Thebanos lege vetitum fuit, ne ad gubernationem Reip. quisquam admitteretur, nisi ad decennium à commercio abstinuisset. (Arist. 3. Pol. c. 3.)

Sen. ep. 113. exemplo maximi Regis ostendit quanti referat imperare affectibus, & ait: *Alexander quidem Persas, & Hyrcanos, & Indos, & quidquid gentium vsque in Oceanum extendit Oriens vastabat, fugabatque. Sed ipse modo occiso amico, modo amisso, iacebat in tenebris, alias scelus, alias desiderium suum mœrens. Victor tot Regum atque populorum iræ tristitiæque succubuit. id enim egerat, ut omnia potius haberet in potestate, quam affectus imperare autem sibi maximum imperium est.*

C 2

SIG-